

ORZAMENTO XERAL DO CONCELLO DE AMES

Exercicio 2023

MEMORIA DA ALCALDÍA

En virtude do disposto no artigo 168.1.a) do Texto Refundido da Lei de Facendas Locais aprobado por Real Decreto 2/2004, de 5 de marzo, e do artigo 18.1.a) do Real Decreto 500/1990, de 20 de abril, esta Alcaldía eleva ao Pleno da Corporación o proxecto do Orzamento Xeral e as súas Bases de Execución, para o exercicio económico 2023, cuxo importe ascende a **29.725.306,77 euros**.

O orzamento para 2023 alcanza preto de 30 millóns de euros, o mesmo evidencia o compromiso no investimento e desenvolvemento de servizos que presta o Concello. Caracterízase por unha máxima eficiencia dos recursos públicos garantindo a prestación dos servizos básicos, así como os servizos de conciliación que volven a incrementarse, e os servizos sociais, como evidentes compromisos da acción deste Goberno. O incremento da inversión ben garantida pola sustentabilidade orzamentaria e financeira que garante o cumprimento do pago aos provedores do Concello que prestan os servizos e executan as obras municipais.

Este orzamento acude ao endebedamento tan só para o financiamento por importe de 110.829,40 euros destinada a manter o nivel de investimentos deste anos.

O Orzamento responde aos obxectivos e actuacións que fundamentan a mellora dos servizos básicos (saneamento, abastecemento, mantemento de parques...) servizos sociais e de benestar social, así como o mantemento dos servizos públicos básicos de conciliación, promoción deportiva, cultural e económica, que terán un impulso nesta anualidade, adaptándose ás características da situación actual e da poboación Amesá, na que se fai precisa a adopción de políticas proactivas que impulsen a recuperación empresarial e unha ampla cobertura social.

Unha vez mais, no orzamento de 2023, apostamos polo reforzo do capítulo de persoal cunha partida que se verá incrementada pola subida salarial e a dotación de crédito especial para políticas de persoal á falta dunha flexibilización da taxa de reposición que impide o incremento necesario da plantilla municipal que demanda un Concello como o de Ames onde a poboación está en continuo crecemento, ao igual que os servizos.

Na presente Memoria explícanse as principais características do orzamento, así como as modificacións máis importantes introducidas respecto ao anterior.

Orzamento de gastos:

GASTOS	2022	2023	Diferenza	% total con respecto a 2022
CAPÍTULO 1.- Gastos do Persoal	9.868.919,26	11.042.467,86	1.173.548,60	11,89
CAPÍTULO 2.- Gastos	13.468.346,47	14.766.171,58	1.297.825,11	9,64

correntes en bens e servizos				
CAPÍTULO 3.- Gastos financeiros	30.000,00	10.959,29	-19.040,71	-63,47
CAPÍTULO 4.- Transferencias correntes	1.390.508,04	1.232.142,65	-158.365,39	-11,39
CAPÍTULO 5.- Fondo de Contixencia	0,00	0,00	0,00	0
Gastos correntes	24.757.773,77	27.051.741,38	2.293.967,61	9,27
CAPÍTULO 6.- Inwestimentos reais	3.852.346,11	2.577.000,61	-1.275.345,50	-33,11
CAPÍTULO 7.- Transferencias de capital	10.213,46	8.000,00	-2.213,46	-21,67
Gastos de capital	3.862.559,57	2.585.000,61	-1.277.558,96	-33,08
TOTAL OPERACIÓNS NON FINANCEIRAS	28.620.333,34	29.636.741,99	1.016.408,65	3,55
CAPÍTULO 8.- Activos financeiros	12.000,00	12.000,00	0,00	0,00
CAPÍTULO 9.- Pasivos financeiros	74.679,27	76.564,78	1.885,51	2,52
Gastos Financeiros	86.679,27	88.564,78	1.885,51	2,18
TOTAL GASTOS	28.707.012,61	29.725.306,77	1.018.294,16	3,55

Orzamento de ingresos:

INGRESOS	2022	2023	Diferenza	Diferenza
CAPÍTULO 1.- Impostos directos	8.530.567,95	8.767.772,49	237.204,54	2,78
CAPÍTULO 2.- Impostos indirectos	880.294,00	600.354,50	-279.939,50	-31,80
CAPÍTULO 3.- Taxas e outros ingresos	6.635.650,95	6.960.853,27	325.202,32	4,90
CAPÍTULO 4.- Transferencias correntes	10.208.009,84	11.449.036,49	1.241.026,65	12,16
CAPÍTULO 5.- Ingresos patrimoniais	75.000,00	168.000,00	93.000,00	124,00
Ingresos correntes	26.329.522,74	27.946.016,75	1.616.494,01	6,14
CAPÍTULO 6.- Alleamento de investimentos reais	0,00	0,00	0,00	0,00

INGRESOS	2022	2023	Diferenza	Diferenza
CAPÍTULO 7.-Transferencias de capital	2.028.546,22	1.645.223,90	-383.322,31	-18,90
Ingresos de capital	2.028.546,22	1.645.223,90	-383.322,31	-18,90
TOTAL OPERACIÓN NON FINANCEIRAS	28.358.068,96	29.591.240,65	1.233.171,70	4,35
CAPÍTULO 8.- Activos financeiros	12.000,00	12.000,00	0,00	0,00
CAPÍTULO 9.- Pasivos financeiros	336.943,65	122.066,12	-214.877,53	-63,77
Ingresos Financeiros	348.943,65	134.066,12	-214.877,53	-61,58
TOTAL INGRESOS	28.707.012,61	29.725.306,77	1.018.294,17	3,55

Neste orzamento de 2023 prodúcese incremento nos ingresos e gasto con respecto ao exercicio 2022 dun 3,55%, cun incremento na contía total do orzamento de 1.018.294,18€, incrementándose os ingresos coa recuperación da recadación en taxas e prezos públicos pola volta ao funcionamento normal dos servizos despois da Pandemia e a evolución tendencial anual dos mesmos, sen que se recolla ningunha subida de impostos e taxas.

Tamén salientar o esforzo do goberno por conseguir máis recursos e axudas procedentes doutras administracións públicas (Deputación da Coruña, Estado e CCAA).

Estes orzamentos seguen a apostar polo mantemento, mellora e ampliación dos servizos municipais que xa se viñan prestando, axuda a domicilio, servizos de conciliación, e a ampliación de servizos básicos que supoñen unha mellora con respecto aos que xa se viñan prestando, é co caso do servizo de limpeza viaria ou o mantemento de zonas verdes. Tamén se aposta por novos servizos coma o mantemento de parques e xardíns, servizos de mantemento de instalacións educativas, culturais, actividades de dinamización comercial, etc.

En canto ao capítulo de investimentos ascende o mesmo ascende a 2.577.000,61 euros, estes investimentos teñen como obxectivo de realizar importantes melloras nas infraestruturas e servizos que se detallan no anexo de investimentos, entre as que destacan as melloras das redes de saneamento, abastecemento e pluviais, investimentos en camiños veciñais do rural, obras de pavimentación e urbanización de vías públicas, investimento en proxectos de mellora de eficiencia enerxética, acondicionamento de espazos múltiples, obras en infraestruturas deportivas, investimentos en promoción turística, en promoción da actividade empresarial e investimentos no rural.

Polo tanto estamos ante un orzamento no que se reflexa un claro esforzo polo mantemento dos servizos públicos mellorando e incrementando os servizos municipais e onde as taxas e prezos públicos se manteñen sen que se produza un incremento nos tipos impositivos salvo incrementos que responden a evolución normal dos servizos.

Non obstante, parte das cuestións abordadas nesta memoria figuran recollidas tamén -e en ocasións ampliadas- no Informe económico-financiero que figura no expediente.

1. EN RELACIÓN AOS INGRESOS

Respecto aos ingresos neste exercicio mantense o tipo impositivo do IBI respecto ao 2022 e mantéñense os tipos impositivos do resto dos impostos municipais, si ben obsérvase un pequeno aumento no IBI que responde a liquidacións e á normal evolución provocada polo incremento do padrón e pequeno descenso da recadación no Imposto de Incremento do Valor dos terreos de natureza urbana, debido os últimos cambio lexislativos que modifican a Lei de facendas locais para introducir un novo método de cálculo deste imposto.

Partida	DENOMINACIÓN	ORZAMENTO 2022	ORZAMENTO 2023	DIFERENCIA
112.00	IBI rústica	11.422,44	11.559,36	136,92
113.00	IBI urbana	6.478.687,58	6.675.204,50	196.516,92
114.00	IBI características especiais	810,88	810,88	0,00
115.00	IVTM	1.204.700,00	1.205.711,10	1.011,10
116.00	IIVTNU	419.800,00	382.560,47	-37.239,53
130.00	IAE	315.147,05	371.926,18	56.779,13
	Inspección IAE	100.000,00	120.000,00	20.000,00
	CAPÍTULO 1	8.530.567,95	8.530.567,95	237.204,54

No que respecta os **impostos indirectos** pode observarse un descenso no imposto de instalacións construcións e obras que responde ás previsións de recadación en base á información proporcionada polo Departamento de Urbanismo..

No que respecta ao Imposto de Construcións Instalacións e Obras o mesmo redúcese con respecto ao 2022. Polo servizo de urbanismo infórmase que no exercicio 2023 tense previsto a concesión de distintas licenzas de proxectos importantes tales como as licenzas de construción de bloques de vivendas en Bertamiráns e Milladoiro, así como a posta en marcha de novas Residencias de iniciativa privada no Milladoiro.

Aplicación	DENOMINACIÓN	ORZAMENTO 2022	ORZAMENTO 2023	DIFERENZAS	%
290.00	ICIO	880.294,00	600.354,50	-279.939,50	0,32%

No que respecta ás **taxas e prezos públicos**, fonte de financiamento dos principais servizos municipais, con respecto ao exercicio 2023, pode observarse unha recuperación da recadación con respecto a 2022. A crise da COVID-19 incidiu na recadación de taxas e prezos públicos nos exercicios 2020 e 2021 sen embargo xa no 2022 se ben observando un crecemento na demanda dos de distintos servizos.

Aplicación	DENOMINACIÓN	ORZAMENTO 2022	ORZAMENTO 2023	DIFERENCIA	%
300.00	Taxa subministro de auga	1.664.552,48	1.581.306,35	-83.246,13	-0,05
300.01	Taxa enganche	15.000,00	17.000,00	2.000,00	0,13
301.00	Taxa de saneamento	1.136.141,72	1.194.165,43	58.023,71	0,05
301.01	Taxa acometidas saneamento	6.000,00	6.000,00	0,00	0,00
302.00	Taxa servizo recollida e tratamento RSU	1.259.768,04	1.275.879,56	16.111,52	0,01
311.00	Taxa SAF	144.792,00	150.000,00	5.208,00	0,04
319.00	Taxa comedor escolar	933.943,00	933.961,14	18,14	0,00
321.00	Taxa actividades urbanísticas	90.000,00	90.000,00	0,00	0,00
325.00	Taxa expedición de documentos	12.000,00	17.057,48	5.057,48	0,42
329.00	Taxa por apertura establecementos	23.000,00	22.004,09	-995,91	-0,04
329.01	Taxa licencias taxi	70,00	26,82	-43,18	-0,62
329.02	Taxa actividade administrativa Cemiterio	1.000,00	780,00	-220,00	-0,22
331.00	Taxa por entrada de vehículos a través da vía pública	88.523,27	90.792,22	2.268,95	0,03
331.00	Taxa por entrada de vehículos a través da vía pública (Plan inspección)	50.000,00	50.000,00	0,00	0,00
331.01	Taxa por placas entrada vehículos	0,00	98,01	98,01	1,00
332.00	Taxa aproveitamento especial empresas explotad.servizos de subministros	267.000,00	330.000,00	63.000,00	0,24
333.00	Taxa utilización privativa telecomunicacións	26.000,00	31.500,00	5.500,00	0,21
338.00	Compensación de telefónica de España S.A.	60.736,69	61.771,40	1.034,71	0,02
339.00	Taxa mercadiños	0,00	10.916,64	10.916,64	1,00

Aplicación	DENOMINACIÓN	ORZAMENTO 2022	ORZAMENTO 2023	DIFERENCIA	%
339.01	Outras taxas utiliz privativa	7.281,42	4.339,24	-2.942,18	-0,40
339.04	Taxa caixeiros	11.358,08	7.808,68	-3.549,40	-0,31
339.02	Taxa mesas e cadeiras	31.685,31	31.960,47	275,16	0,01
339.03	Taxa vodas civís	1.700,00	1.798,72	98,72	0,06
342.00	Prezo público activ. Educativa	53.905,50	74.890,90	20.985,40	0,39
342.01	Prezo público servizo Bos Días Cole	137.635,50	141.827,14	4.191,64	0,03
342.02	Prezo público servizo Tardes Divertidas	61.994,50	59.071,43	-2.923,07	-0,05
342.03	P. Público centro atención primeira idade	8.730,70	46.255,20	37.524,50	4,30
343.00	Prezo público instalacións deportivas municipais	16.800,00	24.218,00	7.418,00	0,44
343.02	P. Publico Escolas Deportivas	41.100,00	50.339,24	9.239,24	0,22
343.03	Prezo Público natación verán	2.025,00	1.615,00	-410,00	-0,20
349.00	P. Público actividades xuvenís.	17.050,00	25.472,00	8.422,00	0,49
349.01	P. Publico Programa Actividades culturais	3.450,00	3.500,00	50,00	0,01
349.02	Prezo público EMMA	55.000,00	55.550,63	550,63	0,01
349.03	Prezo público por utilización de Centros S.C.	400,00	472,12	72,12	0,18
349.04	Prezo público actividades de Medio Ambiente	31.550,00	36.232,00	4.682,00	0,15
349.05	Prezo público cemiterio	3.381,74	3.186,58	-195,16	-0,06
391.00	Multas por infraccións urbanísticas	5.050,00	15.600,00	10.550,00	2,09
391.10	Multas por infraccións Tributarias	3.796,00	2.500,00	-1.296,00	-0,34
391.20	Multas por infraccións circulación	120.000,00	150.000,00	30.000,00	0,25
391.90	Outras multas e sancións	20.000,00	50.000,00	30.000,00	1,50
392.00	Recargos por declaración extemporánea	100,00	100,00	0,00	0,00
392.10	Recargo executivo	130,00	100,00	-30,00	-0,23
392.11	Recargo de prema	100.000,00	135.000,00	35.000,00	0,35
393.00	Xuros de demora	48.000,00	88.756,78	40.756,78	0,85

Aplicación	DENOMINACIÓN	ORZAMENTO 2022	ORZAMENTO 2023	DIFERENCIA	%
398.00	Indemnizacións seguros	35.000,00	37.000,00	2.000,00	0,06
399.00	Outros ingresos diversos	40.000,00	50.000,00	10.000,00	0,25
	CAPÍTULO 3	6.635.650,95	6.960.853,27	325.202,32	0,05

Por outra banda, amósase un forte incremento das **transferencias correntes** que incrementa en 1.241.026.65€ (12,16%) con respecto ao exercicio 2022 debido a que neste exercicio o importe orzamentado na participación de tributos do Estado incrementouse con respecto a 2022 en 391.030,90 euros. Inclúese o incremento nas previsións previstas para a Subvención do Plan Concertado 2023 da CCAA, unha nova subvención para financiamento dos servizos de conciliación (Plan Corresponsables promovido polo Ministerio de Igualdade que se desenvolverá en colaboración coa CCAA), ou a inclusión neste Orzamento do Programa Renova V. Sen embargo segue a manterse sen ningún incremento o Fondo de Cooperación Local dependente da Comunidade Autónoma.

No que se refire ás transferencias da Deputación Provincial, concretamente no Plan Provincial de Obras e Servizos (POS+ 2022) dunha contía total de 1.126.239,36 euros destínase neste exercicio un importe que ascende a 257.314,02 euros a gasto corrente, 100.000 euros para gastos en servizos básicos e 157.314,02 euros para gastos social (contratación traballadores/as sociais e emerxencias sociais).

Do total dos investimentos de **investimentos** (Capítulo VI) que ascenden a un total de 2.577.000,61€, 1.577.802,96 euros estarían financiándose a través do capítulo VII de ingresos, que se corresponden coas subvencións de capital do POS + 2023 (857.688,62 euros), fondos europeos do EDUSI (443.181,83 euros), fondos do AGADER (36.067,91 euros), e fondos da Deputación Provincial no marco do Convenio de Colaboración para as Obras de Construción de Beirarrúas da Avenida da Maía (240.864,60€)

O importe dos investimentos financiados con fondos propios que ascenden a 888.368,25 euros entre os que destacan os investimentos vinculados ao Ciclo Integral da Auga.

En canto ao financiamento de **investimentos** por **operacións financeiras** contéplanse varias actuacións por importe total de 110.829,40 euros, cuxo financiamento responde a un préstamo.

Polo tanto, neste exercicio o **endebedamento** municipal con entidades financeiras responde ao seguinte:

Proxecto Praza de Abastos de Bertamiráns	40.000,00
Estudio creación comunidade enerxética-Placas	30.000,00

fotovoltaicas	
DUSI. OT.04. LA,06. Renovación da iluminación pública y substitución de luminarias por outras de baixo consumo en Bertamiráns Anualidade 2023	40.829,40
TOTAL	110.829,40 euros

Así mesmo contémpanse unha operación de préstamo coa Deputación Provincial que ascende a 11.236,72 euros responde unicamente a amortización anticipada do préstamo DUSI 2018.

2. EN RELACIÓN AOS GASTOS.

O estado de gastos para 2023 amosa unha aposta pola mellora e mantemento dos servizos que se veñen prestando e a ampliación e incorporación de servizos incrementando o crédito asignado a cada unha das áreas, en especial a área de servizos básicos, servizos de asistencia social e promoción social, así como nas áreas educativa (comedores, servizos de conciliación), benestar social e promoción da saúde.

En canto aos gastos de persoal (capítulo I) o crédito total asignado a persoal sitúase nos 11.042.467,86 euros, incrementando en 1.173.548,60€ (11,89%) o que amosa a aposta clara polo reforzo no emprego público, no que a estabilización será un factor clave tras as últimas reformas lexislativas que obrigan a ter aprobadas as convocatorias de estabilización antes de que finalice o mes de decembro de 2022. Consignase crédito para adecuacións retributivas singulares (60.000 euros), para dar resposta as demandas realizadas coa negociación dos cadros de persoal que acompañan a este orzamento na mesa de negociación do 7 de decembro de 2023..

O presente orzamento recolle o incremento salarial previsto na Lei de orzamentos xerais do estado para 2023, así mesmo inclúense os gastos correspondentes ás últimas modificacións da RPT tramitadas e que o Goberno leva realizando en política de recursos humanos nos últimos seis anos.

O importe do Capítulo I incrementa para 2023 as partidas para gratificacións, horas extras, para adecuacións aos gastos efectivamente realizado en 2022, e mantén os complementos de festividade e nocturnidade e fondo social.

Inclúe ao persoal contratado para continuar con programas concretos como o Plan Ames Progresa e a EDUSI, programa Integrado, Axente de innovación e aquelas que respondan a necesidades urxentes ou inaprazables en servizos prioritarios ou programas concretos subvencionados. En

calquera caso, consígnase crédito para atender a contratacións temporais derivadas de programas temporais e tamén se recolle unha bolsa para posibles substitucións de 120.000 euros.

CAPÍTULO I

O capítulo I supón un 37,14% do orzamento total, a porcentaxe supón un incremento respecto da tendencia dos últimos orzamentos, incrementando en preto de 3 puntos porcentuais respecto do ano anterior (34,38%).

Así mesmo recóllense o réxime de dedicacións desta corporación así como as retribucións do persoal eventual.

A estrutura retributiva no orzamento no capítulo 1 para 2023 queda establecida da seguinte maneira:

Gastos de persoal	Importe
Anexo de funcionarios	2.809.403,68
Anexo persoal laboral fixo	3.573.048,07
Anexo persoal temporal	785.449,57
Anexo persoal eventual	148.623,77
Anexo órganos de Goberno	425.240,86
Bolseiros	1.250,00
Substitucións de persoal	120.000,00
Negociación segunda fase da RPT (adecuacións retributivas singulares)	60.000,00
Compensación Policía festivos e nocturnos	135.000,00
H.E. Persoal laboral	51.250,00
Gratificacións	225.500,00
Horas Complementarias	20.500,00
Seguros	4.000,00
Fondo de Acción Social	60.000,00
Seguridade Social *	2.623.201,91
Total	11.042.467,86

O goberno garante así a prestación de servizos no marco dunha política restritiva no que a contratación de persoal se refire.

CAPÍTULO II

O capítulo II do estado de gastos reflicte todos os compromisos de carácter contractual e outros gastos necesarios para o funcionamento operativo dos servizos, figurando dotados todos estes compromisos de forma axeitada e suficiente para facer fronte ás obrigas de carácter contractual e todas aquelas que se consideran necesarias para o bo funcionamento das prestacións. Este capítulo representa o 49,67% do total do orzamento municipal incrementando en preto de 3 puntos porcentuais respecto do ano anterior (46,92%).

GASTOS	2021	2022	Diferenzas
CAPÍTULO 2.- Gastos correntes en bens e servizos	13.468.346,47	14.766.171,58	1.297.825,11

As aplicacións que forman este capítulo teñen reflectida as actualizacións contractuais nos casos que procedan por estar así previstas nos PCAPs reguladores do contrato.

Análise funcional do gasto

Área de gasto 1: Comprende esta área todos aqueles gastos orixinados polos servizos públicos básicos que, con carácter obrigatorio, deben prestar os municipios. Hai catro políticas de gasto básicas: seguridade e mobilidade cidadá, vivenda e urbanismo, benestar comunitario e medio ambiente. Os servizos de competencia municipal manterán un alto nivel de calidade e chegarán a máis cidadáns. O obxectivo é unha xestión máis eficiente dos recursos orzamentarios e os seus empregos, priorizándose os empregos e garantindo a calidade e cantidade das prestacións. Aparece aquí recollida a área de gasto de Axenda Urbana, para dar cabida a elaboración da Axenda Urbana deste concello que nos permitirá afrontar novos investimentos unha vez rematados os investimentos da estratexia Urbana EDUSI.

Os servizos públicos básicos que reflicte os servizos de Seguridade e Orde Público, xestión e tratamento de residuos, limpeza viaria, urbanismo, medio ambiente, servizo de alumeadado, mantemento de parques e xardíns, parques infantís vías públicas, representa 35,16% do gasto do orzamento total, evidentemente, os servizos públicos básicos constitúen a estrutura básica desta entidade, na que se sustentan a totalidade dos servizos fundamentais que se prestan aos cidadáns e reflicten a totalidade dos previstos no artigo 26 da Lei 7/1985, de 2 de abril, Reguladora das Bases de Réxime Local. Destaca ademais na área de Medio Ambiente a continuación programa de Plan de prevención de incendios que cumpre o cuarto ano de vida.

Área de gasto 2, a constitúen as actuacións de protección e promoción social, na que se inclúen entre outras as de acción social e emprego que supoñen un 14,18% do orzamento incrementándose con respecto ao 2022 en 1.093.023,50 euros. Cabe destacar a forte aposta pola área de gasto de Benestar social, que amplía o servizo de Axuda no Fogar, esta área reforzase coa intención de resposta ás necesidades de persoas en risco de exclusión e situación de vulnerabilidade social ofrecéndolle unha contía económica para poder cubrir as súas necesidades, así como facilitar a súa inclusión social.

Dentro desta área sitúase o fomento do emprego, programando distintos obradoiros no centro de emprego e programas integrados, que permiten manter e mellorar as políticas sociais de emprego que inciden directamente na sociedade, así como novos investimentos para a mellora da prestación e de axuda aos emprendedores, como é a implantación definitiva do centro colaborativo de coworking.

Tamén merece ser destacada a **área de gasto 3** na que se encadra educación e servizos complementarios de educación, cultura, mocidade e deporte, que representa un 27,26% do orzamento total e na que se encaixan os servizos de conciliación do concello, escolas infantís e mantemento de centros educativos.

Nos casos das áreas de Cultura, mocidade e Deporte, a aposta polos servizos prestados a través destas áreas move a un gran número de veciñanza, asentándose no calendario de eventos anuais e fomentando a vida no Concello. Estas áreas son xa unha marca de identidade do Concello de Ames como Concello prestador de servizos de calidade.

A **área de gasto 4** recolle as políticas en materia de promoción do comercio e o turismo. Cabe destacar a aposta do concello por novas actividades na área de promoción do comercio que contribúen á promoción e desenvolvemento do comercio local e do turismo e pretende dar un impulso a actividade económica no marco do Plan Ames Progresa para o que se está a facer un esforzo de cara a acadar unha reactivación económica plena. Cabe destacar a aposta do concello polo comercio a través da EDUSI, coa posta en marcha de políticas de formación a empresarios e emprendedores.

Nesta área sitúanse as actuacións nas infraestruturas no rural, apostando por unha mellora das infraestruturas e do seu mantemento. Desde o Goberno planifícanse diferentes plans de actuación no Rural, como son; Plan de Saneamento e abastecemento, o Plan de Obras e o Plan de limpeza no rural e a limpeza no rural. Esta área representa un 7,09% do orzamento e increméntase con respecto ao 2022 en 654.731,23 euros.

Na **área de gasto 9** denominada actuacións de carácter xeral encádranse os servizos xerais do concello (administración xeral, administración do patrimonio, comunicacións, órganos de goberno, política tributaria e servizos económicos, transferencias a outras administracións públicas). Esta área supón un 16,01% sobre o total do orzamento.

ÁREA DE GASTO :	Orzamento Inicial 2023	
0.- DÉBEDA PÚBLICA.	87.524,07	0,29
1.- SERVICIOS PÚBLICOS BÁSICOS.	10.451.430,11	35,16
2.- ACTUACIÓNS DE PROTECCIÓN E PROMOCIÓN SOCIAL.	4.215.278,46	14,18
3.- PRODUCCIÓN DE BENS PÚBLICOS DE CARÁCTER PREFERENTE.	8.104.292,50	27,26
4.- ACTUACIÓNS DE CARÁCTER ECONÓMICO.	2.107.923,19	7,09

9.- ACTUACIÓN DE CARÁCTER XERAL.	4.758.858,44	16,01
Total Orzamento	29.725.306,77	

A táboa que se amosa a continuación, reflicte as contías dotada ás políticas de gasto de acordo ao contido da Orde HAP/419/2014, de 14 de marzo, pola que se modifica a Orde EHA/3565/2008, de 3 de decembro, pola que se aproba a estrutura dos orzamentos das entidades locais, rexistrando tanto a variación porcentual como a contía. A síntese que se fai por políticas de gasto, posibilita facer unha avaliación obxectiva e comprobar cal é o destino final dos recursos públicos:

POLÍTICA	Orzamento Inicial 2023	%
01.-DEUDA PÚBLICA.	87.524,07	0,29
13.-SEGURIDADE E MOBILIDADE CIDADÁ	1.639.718,39	5,52
15.-VIVIENDA Y URBANISMO.	1.828.239,03	6,15
16.-BIENESTAR COMUNITARIO .	6.047.149,40	20,34
17.-MEDIO AMBIENTE.	936.323,29	3,15
22.-OTRAS PRESTACIÓN ECONÓMICAS A FAVOR DE EMPREGADOS.	82.182,55	0,28
23.-SERVICIOS SOCIAIS Y PROMOCIÓN SOCIAL.	3.137.402,25	10,55
24.-FOMENTO DEL EMPREGO.	995.693,66	3,35
31.-SANIDAD.	129.579,22	0,44
32.-EDUCACIÓN.	5.569.601,68	18,74
33.-CULTURA.	1.551.448,82	5,22
34.-DEPORTE.	853.662,78	2,87
43.-COMERCIO, TURISMO E PEQUENAS E MEDIANAS EMPRESAS.	717.426,82	2,41
45.-INFRAESTRUCTURAS.	1.071.989,24	3,61
49.-OTRAS ACTUACIÓN DE CARÁCTER ECONÓMICO.	318.507,13	1,07
91.-ÓRGANOS DE GOBERNO.	950.436,80	3,20
92.-SERVICIOS DE CARÁCTER GENERAL.	2.111.879,14	7,10
93.-ADMINISTRACIÓN FINANCIERA Y TRIBUTARIA.	1.214.703,75	4,09
94.-TRANSFERENCIAS A OUTRAS ADMINISTRACIÓN PÚBLICAS.	481.838,75	1,62
TOTAL ORZAMENTO	29.725.306,77	

CAPÍTULO III-IX

O concello de Ames dende o ano 2017, amortizou a totalidade da débeda financeira de forma que se pechou o exercicio 2017 con débeda financeira 0.

No ano 2018 e no marco da estratexia EDUSI o concello tivo que solicitar distintos préstamos para facer fronte a achega municipal do 20% ao proxecto polo que a débeda financeira do concello de Ames está composta unicamente polos préstamos EDUSI.

Así mesmo no marco dos distintos Plans Provinciais o concello dende o ano 2015 o concello ven solicitando préstamos vinculados a realización de obras financeiramente sostible e tamén a amortización de débeda financeira, concretamente non últimos 2 exercicios os préstamos provinciais estanse a destinar unicamente a amortización de débeda bancaria.

Neste orzamento 2023 prevese a concertación dun préstamo por importe de 110.829,40 euros para realización de investimentos, si ben seguindo a liña dos exercicios 2021 e 2022 tendo en conta que se prevé que a magnitude do RTGX de 2022 sexa positiva, procederase a financiar os investimentos a través dese aforro xerado en 2022, evitando así acudir a novas operacións de endebedamento.

En canto os Capítulos III (Gastos financeiros) a IX (Pasivos financeiros) neste exercicio está prevista a amortización préstamo DUSI concertado en 2018 e o préstamo para a mesma finalidade concertado en 2019, e a amortización anticipada do mesmo préstamo dentro do POS+ 2022. Polo que a débeda viva do concello a 31.12.2022 está formada polos préstamos provinciais para execución de obras executadas en exercicios anteriores e polo préstamo bancario solicitados para novos investimentos.

CAPÍTULO IV

O goberno continúa ca liña iniciada en 2017 de eliminación das subvencións nominativas apostando pola concorrancia competitiva, salvo nos casos excepcionais debidamente xustificadas. Con esta medida garántese que todas as entidades teñan as mesmas oportunidades de concorrer ás axudas e non se establezan diferenzas que poderían menoscabar e prexudicar a algunhas entidades en detrimento doutras.

A regulación dos obxectivos e anualidades deberán recollerse no Plan Estratéxico de subvencións para o período 2023-2025. O importe para o presente supón un 4,17% do orzamento total, o que amosa o firme compromiso do Goberno coas entidades do noso Concello.

En canto ao capítulo IV destinado a **transferencias e subvencións**, a cantidade final ascende a 1.232.142,65 € euros, distribuídos da seguinte maneira:

A)Transferencias (Convenios)

Área de Gast o	Económic a	Denominación área	DENOMINACIÓN	IMPORTE 2023
4911	48107	SOCIEDADE DA INFORMACIÓN RADIO	Transferencia convenio FEUGA Bolsa Radio	18.000,00
941	45002	TRANSF. A COMUN. AUTÓNOM.	Plan comarcal. transporte	203.702,89
941	46700	TRANSF. A COMUN. AUTÓNOM.	Transferencias Consorcio Funcionamento Galiña Azul	180.000,00
942	46200	TRANSF. A CONCELLOS	Convenio Mantemento EDAR Calo Milladoiro	98.135,86
920	48901	ADM. XERAL	Transferencias a empresas e particulares por responsabilidade patrimonial	20.000,00
2311	48006	ASISTENCIA SOCIAL. Xantar na casa	Xantar na casa	18.310,69
TOTAL				538.149,44

B) Cotas de participación

Área de Gast o	Económica	Denominación área	DENOMINACIÓN	IMPORTE 2023
155	48912	AXENDA URBANA	Rede entidades locais desarrollo sostenible Axenda Urbana	2.000,00
2311	46201	ASISTENCIA SOCIAL.	Convenio Servicio atención tempera (Convenio concello de Teo)	26.000,00
2312	48019	PROMOCIÓN SOCIAL	Cota Fondo Galego Cooperación	2.544,83
2312	48917	PROMOCIÓN SOCIAL	Cota Ciudades Amigables Maiores	1.500,00
2312	48918	PROMOCIÓN SOCIAL	Cota Ciudades Amigas da Infancia	1.500,00
2411	46601	FOMENTO DO EMPREGO	Cota 2023 Rede Impulso	1.500,00
311	48911	ACCIÓNES PUBLICAS RELATIVAS A SAÚDE	Cota FEMP Ciudades saludables	1.000,00
311	48912	ACCIÓNES PUBLICAS RELATIVAS A SAÚDE	Cota Ciudades que Camiñan	600,00
432	48904	INFORMACIÓN E PROMOCIÓN TURÍSTICA	Aportación Asoc. Camiño Fisterra .	2.000,00
432	48906	INFORMACIÓN E PROMOCIÓN TURÍSTICA	Aportación Asoc. Concellos Muros Noia.	3.198,38
920	48915	ADMINISTRACIÓN XERAL Aportación FEGAMP	Cota Anual FEGAMP	1.400,00

920	48919	ADMINISTRACIÓN XERAL	Cota anual FEMP	3.300,00
3343	46602	SERVIZO NORMALIZ. LINGÜÍST.	Cota Asociación de Concellos pola Lingua	5.000,00
TOTAL				51.543,21

c) Subvencións

Pro.	Eco.	Denominación área	DENOMINACIÓN	IMPORTE 2023
2311	48001	ASISTENCIA SOCIAL	Renda social municipal e axudas de emerxencia social	100.000,00
2311	48902	ASISTENCIA SOCIAL	Subv.familias numerosas	100.000,00
2312	48012	PROMOCIÓN SOCIAL.	Liña subvencións concorrencia para asociacións sen animo de lucro actividades complementarias a Servizos Sociais	60.000,00
2411	48900	FOMENTO DO EMPREGO	Axudas custe InserAmes	3.000,00
3261	48004	SERV. COMPLEM. EDUCACIÓN	Programa axuda libros	7.500,00
3261	48903	SERV. COMPLEM. EDUCACIÓN	Actividades. ANPAS e centr. Ensin	40.000,00
3321	48101	BIBLIOTECAS PÚBLICAS.	Premios concurso Mes do Libro	1.000,00
3341	48914	PROMOCIÓN CULTURAL	Subv. Asociacións culturais	30.000,00
3341	48916	PROMOCIÓN CULTURAL	Subv. Festas populares Convocatoria 2023	25.000,00
3343	48103	SERVIZO NORMALIZAC. LINGÜÍSTICA	Premios mocidade	1.800,00
3343	48104	SERVIZO NORMALIZ. LINGÜÍST.	Premios certame literario	3.800,00
3343	48105	SERVIZO NORMALIZ. LINGÜÍST.	Premios dinamización lingua sector económico	3.000,00
3343	48107	SERVIZO NORMALIZ. LINGÜÍST.	Bolsa Filoloxía Galega 1 ano	9.000,00
338	48100	FESTAS POPULARES Y FESTEXOS	Premios entroido 2022	8.250,00
341	48910	PROMOC. E FOMENTO DEPORTE	Subv. econ. entid. Deportivas	80.000,00
4314	47902	PROMOCIÓN ACTIVIDADE COMERCIAL	Subv.empresas. Concurso escaparates	4.500,00
4314	47903	PROMOCIÓN ACTIVIDADE COMERCIAL	Premios Decoración Nadal	1.500,00
4314	47904	PROMOCIÓN ACTIVIDADE COMERCIAL	Subv. Asociacións empresariais	40.000,00
4314	47905	PROMOCIÓN ACTIVIDADE COMERCIAL	Premios gala emprendedores Innovames	10.000,00
4314	47901	PROMOCIÓN ACTIVIDADE COMERCIAL	Subv.empresas. Audiovisual	20.000,00
912	48931	ÓRGANOS DE GOBERNO	Aport. partidos políticos	31.200,00

Pro.	Eco.	Denominación área	DENOMINACIÓN	IMPORTE 2023
			TOTAL	579.550,00

D) Subvención nominativas

Pro.	Eco.	Denominación área	DENOMINACIÓN	IMPORTE 2023
135	48920	PROTECCIÓN CIVIL. Subvención protección Civil	Subvención protección Civil Subvención nominativa gastos de funcionamiento.	12.000,00
2312	48020	PROMOCIÓN SOCIAL	Programa Vacacións en Paz	8.400,00
2312	48021	PROMOCIÓN SOCIAL	Sustentabilidade do Centro de Menores Esperanza de Katembe (Maputo-Mozambique)	1.500,00
341	48925	PROMOC. E FOMENTO DEPORTE	Gastos tempada 2022-2023	28.000,00
341	48926	PROMOC. E FOMENTO DEPORTE	Gastos tempada 2022-2023	13.000,00
			TOTAL	62.900,00

CAPÍTULO VI

En canto o capítulo de **investimentos (VI)**, este orzamento alcanza a un importe de **2.577.000,61** euros, e os investimentos contemplados son os seguintes:

PROXECTO				APLICACIÓN		AREA DE GASTO	DENOMINACIÓN PROXECTO	IMPORTE PREVISTO 2023
Anualidade	Tip o	órgano Xestor	Número	PROGRAMA	ECONÓMIC A			
2023	4	PROX.	1	133	62900	ORDENACIÓN DEL TRÁFICO Y DEL ESTACIONAM.	PDA, outros investimentos funcionamento operativo servizo	8.500,00
2023	4	PROX.	2	134	61900	MOBILIDADE URBANA	Mantemento sinalización vertical e horizontal no ámbito urbano.	30.000,00
2023	4	PROX.	3	134	62500	MOBILIDADE URBANA	Mobiliario urbano (marquesiñas)	10.000,00
2023	4	PROX.	4	151	62700	URBANISMO: PLANEAM. XESTIÓN,	Modificacións puntuais PXOM	15.000,00
2021	2	PROX.	35	1532	60900	PAVIMENTACIÓN DE VÍAS PÚBLICAS	Obras de construción de beirarrúas da Avenida da Maía en Bertamiráns	301.205,72
2023	4	PROX.	5	1532	61900	PAVIMENTACIÓN DE VÍAS PÚBLICAS	Melloras accesibilidade beirarrúas e arranxos puntuais	60.000,00
2023	4	PROX.	6	1532	61900	PAVIMENTACIÓN DE VÍAS PÚBLICAS	Redacción Proxectos e direccións de Obra	20.000,00
2023	4	PROX.	7	161	60900	ABASTEC.DOMICILIARIO AUGA POTABLE	Obras vinculadas ao CIA	300.000,00

PROXECTO				APLICACIÓN		AREA DE GASTO	DENOMINACIÓN PROXECTO	IMPORTE PREVISTO 2023
Anualidade	Tip o	órgano Xestor	Número	PROGRAMA	ECONÓMICA			
2023	4	PROX.	8	161	60900	ABASTEC.DOMICILIARIO AUGA POTABLE	Instalación fotovoltáica depuradora de Lens	53.826,48
2023	4	PRES	1	164	63200	CEMITERIO E SERV.FUNER.	Estudio creación comunidade enerxética-Placas fotovoltáicas	30.000,00
2023	4	PROX.	9	164	63200	CEMITERIO E SERV.FUNER.	Arranxo da guía corredoiro do portal de entrada do cemiterio Os Batáns	5.000,00
2023	4	PROX.	10	165	62300	ALUMEADO PÚBLICO	Cableados. Instalación puntos de luz. Reposición luminarias	20.000,00
2023	2	PROX.	1	165	63200	ALUMEADO PÚBLICO	Mellora Iluminación Polígono Empresarial Milladoiro .POS 2023	70.218,59
2023	4	PROX.	11	1729	60900	OUTRAS ACTUAC.PROTECC.MEDIO AMB	Reposición de sinalización rutas sendeirismo	5.000,00
2023	4	PROX.	12	1729	62300	OUTRAS ACTUAC.PROTECC.MEDIO AMB.	Maquinaria (Desbrozadoras,sopladores)	1.000,00
2021	2	OT.09	1				DUSI. Programa inserción colectivos desfavorecidos y acciones dedicadas a la inserción	199.613,67
2023	4	PROX.	13	2311	62700	ASISTENCIA SOCIAL.	Mobiliario	5.000,00
2023	4	PROX.	14	3232	62900	ESC.INF.MUN.BERTAMIRANS	Mobiliario	5.000,00
2023	4	PROX.	15	3233	62900	ESC.INF.MUN.BMILLADOIRO	Maquinaria Comedores	5.000,00
2023	4	PROX.	16	3262	63300	REDE MUNIC.COMEDOR.ESCOL.	Libros	4.000,00
2023	4	PROX.	17	3321	62900	BIBLIOTECAS PÚBLICAS	Mellora bibliotecas municipais	8.000,00
2023	4	PROX.	18	3321	62200	BIBLIOTECAS PÚBLICAS	Adecuación locais ENMA	10.000,00
2023	4	PROX.	19	3341	63200	PROMOCIÓN CULTURAL	Adquisición instrumentos para a EMMA	5.000,00
2023	4	PROX.	20	3341	62900	PROMOCIÓN CULTURAL	Achega municipal subvención mellora de auditorios. Mellora auditorio Bertamiráns	15.000,00
2023	4	PROX.	21	3342	62200	PROMOCIÓN CULTURAL	Adaptación e investimentos no Local de Ensaio A Factoría.	3.000,00
2023	4	PROX.	22	336	62200	PROTEC.E XESTIÓN PATRIM.HIST-ART.	Investimentos mellora elementos patrimonio histórico	3.000,00
2023	4	PROX.	23	342	61900	INSTALACIÓNS DEPORTIVAS	Mantemento edificios e instalacións deportivas (pavillóns, campos de fútbol, etc.)	40.000,00
2023	4	PROX.	24	342	61900	INSTALACIÓNS DEPORTIVAS	Redacción proxectos	11.000,00
2023	4	PRES	2	4311	62200	FEIRAS	Proxecto Praza de Abastos de Bertamiráns	40.000,00
2023	2	OT.09	1	4314	62700	PROMOCIÓN ACTIVIDADE COMERCIAL	DUSI. Dinamización e modernización comercial e fomento do emprego e empréndemete	213.613,67
2023	4	PROX.	26	432	64100	INFORMACIÓN E PROMOCIÓN TURÍSTICA	Sinalización rutas turísticas	5.000,00
2023	4	PROX.	27	432	76600	INFORMACIÓN E PROMOCIÓN TURÍSTICA	Achega proxecto Ruta Rosallana en Colaboración Deputación Provincial e Concellos	3.000,00
2023	4	PROX.	28	453	62500	ESTRADAS	Mobiliario Urbano Marquesiñas estradas.	10.800,00
2023	4	PROX.	29	453	61900	ESTRADAS	Inversións de reposición estradas (sinalización horizontal, vertical, espellos, sinais etc.)	20.000,00
2023	2	PROX.	2	453	61900	ESTRADAS	Pavimentación de viarios no núcleo de Gasamáns (Agrón) POS 2023	141.279,71

PROXECTO				APLICACIÓN		AREA DE GASTO	DENOMINACIÓN PROXECTO	IMPORTE PREVISTO 2023
Anualidade	Tipo	órgano Xestor	Número	PROGRAMA	ECONÓMICA			
2023	2	PROX.	3	453	60900	ESTRADAS	Pavimentación viarios no núcleo de Framil(Biduído). POS 2023	375.411,39
2023	2	PROX.	4	453	60900	ESTRADAS	Senda en Frenza (Tapia). POS 2023	63.950,95
2023	2	PROX.	5	453	60900	ESTRADAS	Interiores en Cortegada (Ameixenda) POS 2023	206.827,98
2023	4	PROX.	30	454	61900	CAMIÑOS VECIÑAIS	Mantemento de camiños municipais	15.500,00
2023	4	PROX.	31	4911	62200	SOCIEDADE DA INFORMACIÓN RADIO	Acondicionamento local da radio municipal de Ames	2.500,00
2023	4	PROX.	32	4911	62700	SOCIEDADE DA INFORMACIÓN RADIO	Actualización portal de transparencia	3.500,00
2023	4	PROX.	33	920	62300	ADMINISTRACIÓN XERAL	Adquisición sistema fichaxe	15.180,95
2023	4	PROX.	34	926	62600	COMUNICACIÓNS INTERNAS	Adquisición de equipamento básico informáticos (equipos, pantallas, discos duros, etc.)	15.000,00
2023	4	PROX.	35	136	78000	PROTECCIÓN CIVIL	Subvención nominativa gastos de investimento protección Civil	5.000,00
							TOTAIS	2.379.929,11

Investimentos plurianuais

PROXECTO						AREA DE GASTO	DENOMINACIÓN PROXECTO	2023
Anualidade	Tipo	órgano Xestor	Número	PROGRAMA	ECONÓMICA			
2018	2	OT.04	2	165	62300	ALUMEADO PÚBLICO	DUSI. OT.04. LA.06. Renovación de la iluminación pública y substitución de luminarias por outras de baixo consumo en Bertamiráns	153.429,36
2022	2	PROX.	16	454	61900	CAMIÑOS VECIÑAIS	Mellora Viario Montemaior Cortegada . Plan Mellora Camiños Lote 1.AGADER.	27.389,84
2022	2	PROX.	16	454	61900	CAMIÑOS VECIÑAIS	Anualidade 2023 Mellora pista Covas. Lote 2. AGADER	16.252,30
							TOTAIS	197.071,50

O coeficiente de investimentos financiados con recursos propios nos estados consolidados, representa un 13,42 % da totalidade dos crédito consignado neste capítulo.

IMPORTE PREVISTO 2023	FINANCIAMIENTO 2023		
	CONCELLO	PRÉSTAMO	ACHEGAS FINALISTAS
2.577.000,61	888.368,25	110.829,40	1.577.802,96
%	0,34	0,04	0,61

Conclusiones:

O proxecto de orzamentos que se presenta está preto de acadar a cifra de 30 millóns de euros e garante un compromiso no investimento e desenvolvemento de servizos claves para o Concello. O equilibrio e a sustentabilidade das contas acádanse cun maior esforzo económico no ámbito dos servizos básicos servizos sociais, educativo e de benestar social, coa máxima eficiencia dos recursos públicos e garantindo a prestación de servizos básicos.

Acádase así o cumprimento dos obxectivos e políticas de mellora dos servizos públicos municipais, na procura dunha mellor calidade na prestación dos mesmos, sen a necesidade dun incremento de taxas e impostos e cun incremento de infraestruturas que se demandan desde a cidadanía polo continuo crecemento poboacional que segue a estar presente no noso Concello, lográndose unha estabilidade económica e de xestión para a prestación de todos os servizos.

O Alcalde.

José Blas García Piñeiro